

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Diksmuidestraat (Staden, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018C240
Oktober 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Wouter Van Goidsenhoven, Aaron Willaert, Floortje Heirman

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksoopdracht.....	9
1.2.1	Doelstelling.....	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie.....	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek.....	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied.....	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering.....	13
1.3.6.2	Geplande werken.....	13
1.4	Assessmentrapport.....	18
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	18
1.4.1.1	Landschappelijke situering	19
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	24
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	25
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	26
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis.....	27
1.4.2.1	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	27
1.4.2.2	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	28
1.4.2.3	Overzicht van de gekende archeologische waarden	31
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen.....	34
1.5	Synthese	38
2	Bibliografie.....	39
3	Bijlagen.....	40

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	14
Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	16
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	16
Figuur 7: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).....	17
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	19
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).	21
Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).	22
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	23
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	24
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	25
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	26
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	28
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	29
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	29
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart (bron: Memory Maps - 10-Armee-Belge-09-Zarren-0918).....	30

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).....	31
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI, detail (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 29: Projectgebied vanuit de hoek Diksmuidestraat - Hogeschoolstraat (bron: Google Streetview).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....18

1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Staden
	Deelgemeente	/
	Postcode	8840
	Adres	Diksmuidestraat 54 8840 Staden
	Toponiem	Diksmuidestraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 54320 Y _{min} = 186193 X _{max} = 54554 Y _{max} = 186355
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Staden, Afdeling 1, Sectie E, nr's: 1099b, 1104/2b Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 10716 m² vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel onmogelijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. Het onderzoeksterrein is op heden deels bebouwd en verhard. De prospectie met ingreep in de bodem kan pas plaatsvinden na de sloop van de huidige bebouwing.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

In het verleden werd reeds een archeologienota met ID 6987 ingediend en bekrachtigd voor dit projectgebied. Deze archeologienota wordt opnieuw ingediend omdat de geplande werken licht gewijzigd zijn.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Staden Diksmuidestraat werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

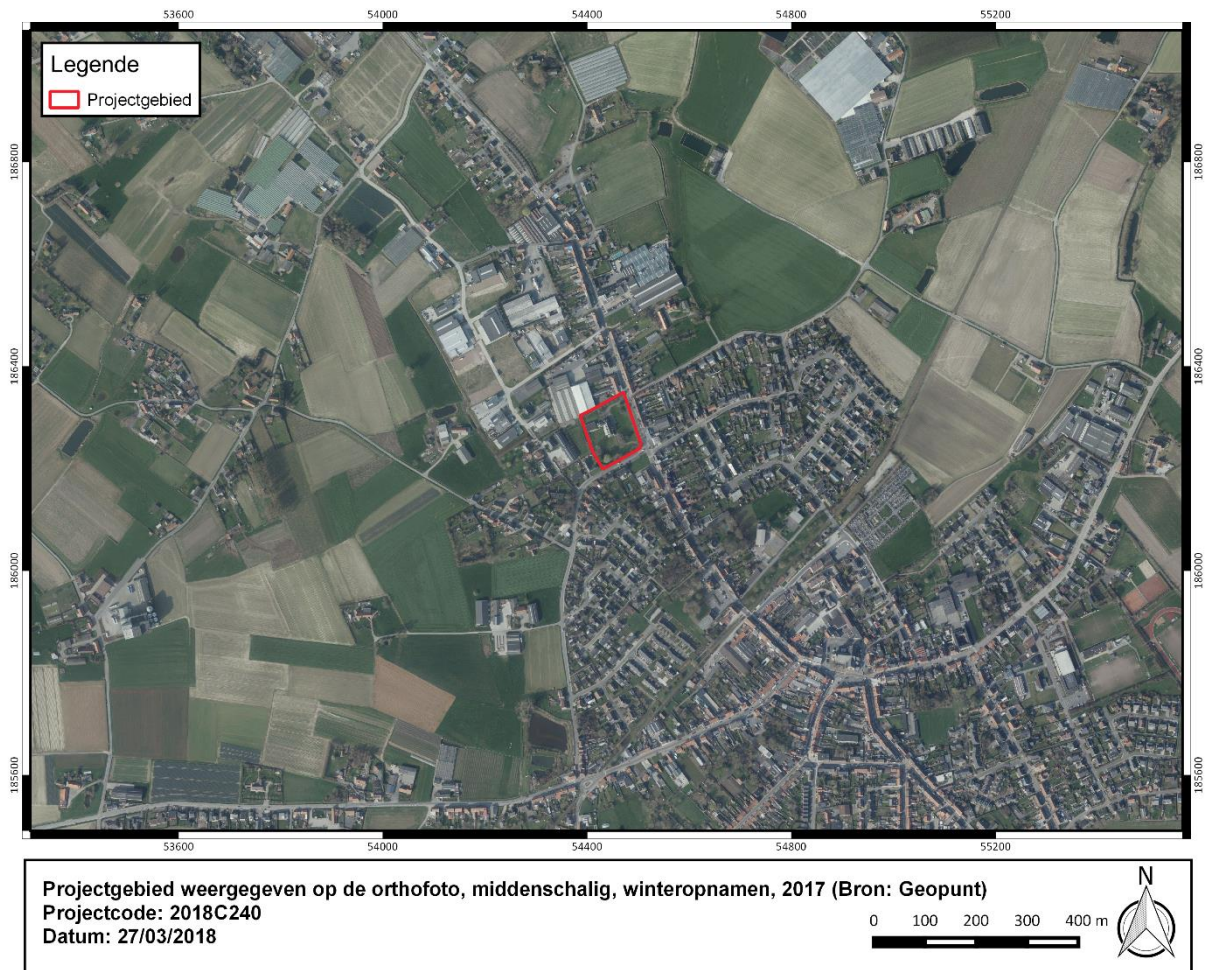
² <http://www.geopunt.be/>

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Staden, in de provincie West-Vlaanderen. Staden wordt doorsneden door de verbindingswegen Brugge-Ieper en Roeselare-Diksmuide. Het plangebied situeert zich aan het kruispunt van de Diksmuidestraat en de Hogeschuurstraat. De dorpskern van Staden situeert zich ca. 650 meter ten zuidoosten.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

In het verleden werd reeds een archeologienota met ID 6987 ingediend en bekrachtigd voor dit projectgebied. Deze archeologienota wordt opnieuw ingediend omdat de geplande werken licht gewijzigd zijn.

De totale oppervlakte van het plangebied is ca. 10716 m².

Op heden is ca. 1050 m² van het plangebied bebouwd. De bebouwing betreft een villa. Vanuit de Diksmuidestraat lopen twee met kasseien verharde inrijlanen tot het villacomplex. Het overige deel van het plangebied is in gebruik als grasland met verspreide vegetatie in de vorm

van boomgroei. Binnen de contour van het plangebied situeert zich tevens een vijver met een oppervlakte van ca. 340 m².

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 *Ontworpen toestand*

Sloop:

In het kader van de geplande ontwikkeling wordt de huidige bebouwing en verharding integraal gesloopt.

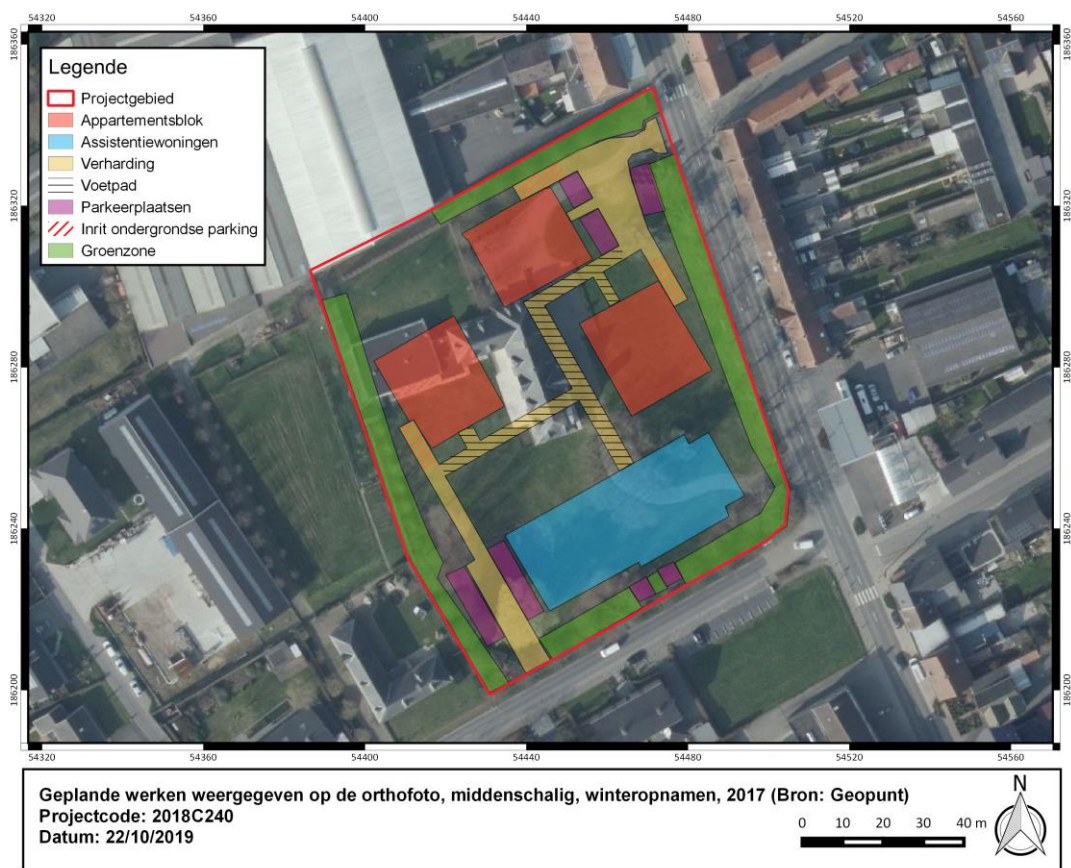
De bebouwing betreft:

- De realisatie van drie appartementsblokken centraal en in het noordelijk gedeelte van het plangebied: blok a, b en c met een oppervlakte van respectievelijk ca. 592 m², 520 m² en 572 m². Blok B en blok C zullen plaats hebben voor 13 appartementen, blok A voor 17 appartementen.
- De realisatie van 29 assistentiewoningen in het zuiden van het projectgebied. De totale oppervlakte van dit geheel bedraagt ca. 1245 m². Er is geen ondergrondse ruimte gepland.
- Voor de drie appartementsblokken is een parking voorzien die onder de volledige oppervlakte van het blok zal aangelegd worden. Deze kelder zal 1,5 m boven het maaiveld uitsteken. De diepte van de ondergrondse uitgraving bedraagt 2 m.

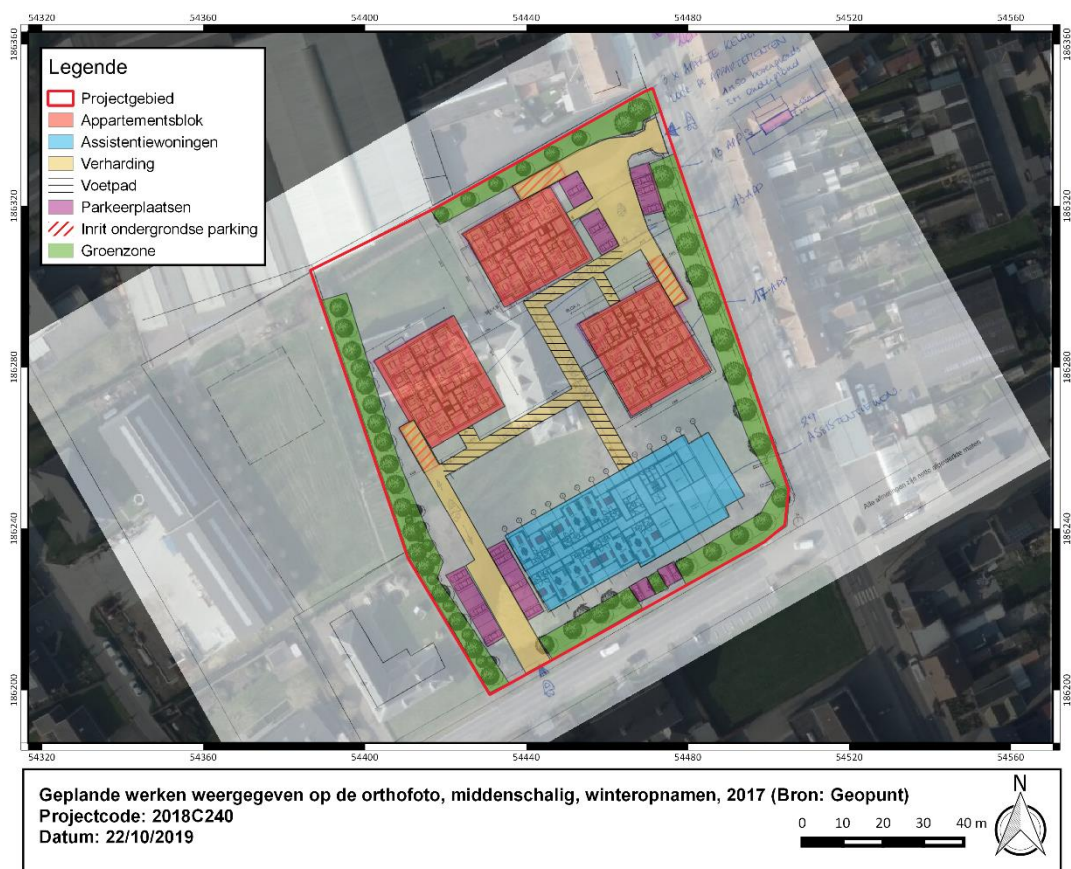
De buitenaanleg betreft:

- Een wegenis die toegang geeft tot de ondergrondse parking. Er is een inrit aan de Diksmuidestraat en aan de Hogeschuurstraat gepland. De oppervlakte van de verharding bedraagt minimaal ca 1322 m². Vanaf deze wegenis vertrekken voetpaden.
- In het noorden en het zuiden, langsheen de verharding, zijn een aantal aangrenzende parkeergelegenheden voorzien. De diepte van de verharding bedraagt 0,5 m.
- De aanleg van groenzone en verspreide vegetatie langs de perceelgrens.

Figuur 5: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Inplantingsplan gelijkvloers (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

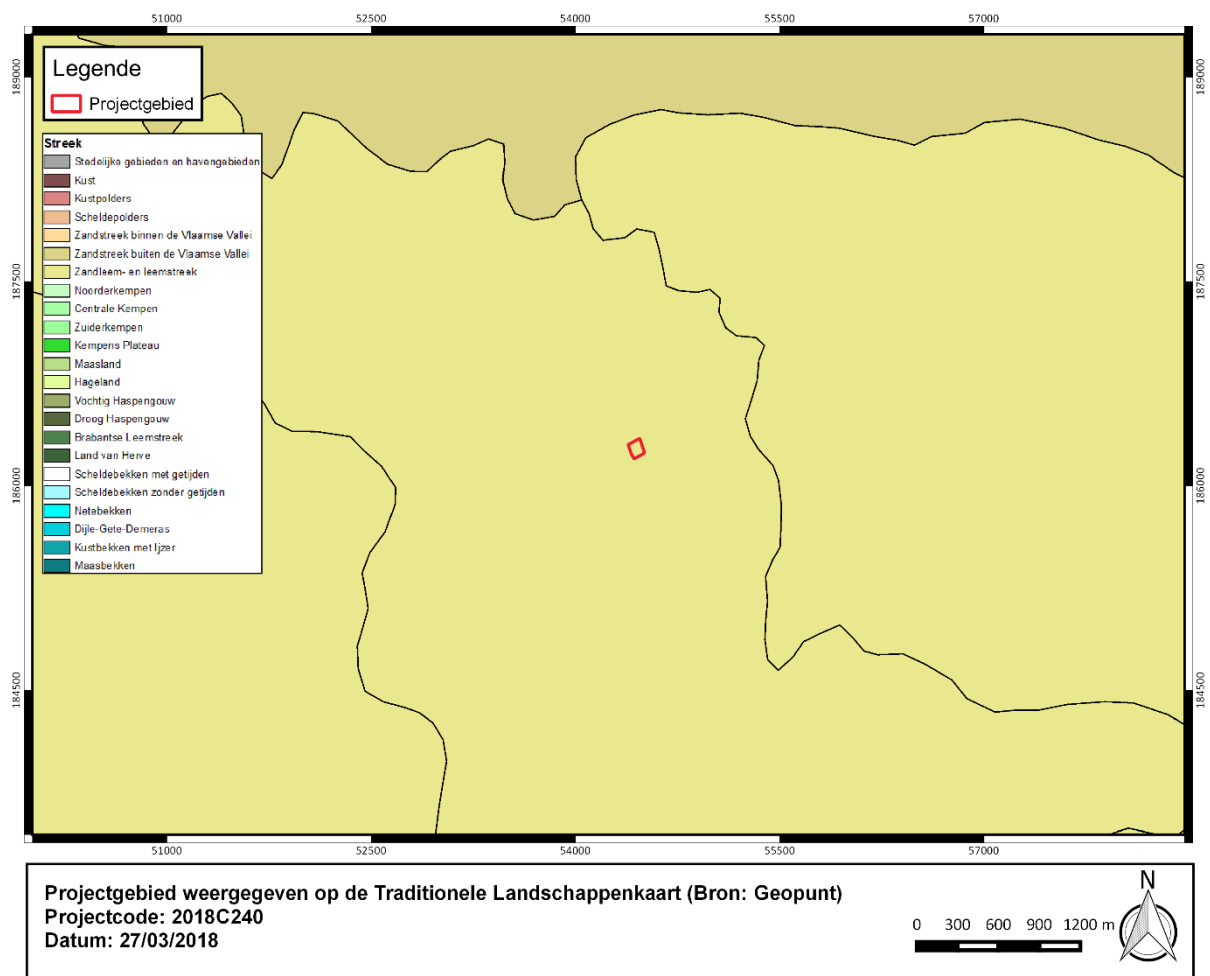
Bron	Informatie
Landschappelijke situering	Zandleem- en leemstreek
Tertiair	Lid van Egem (Fm. Tielt)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	Ldc
Potentiële bodemerosie	Geen info, zeer laag tot laag
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	Hoogte ca. 24 m TAW (schommelt tussen ca. 23,5 en 24,5 m TAW)
Hydrografie	IJzerbekken (deelbekken Handzamevallei) Waterlopen: Zarrenbeek

1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het projectgebied bevindt zich in de zandleem- en leemstreek op de Rug van Westrozebeke. De rug is te zien op het DHMV en ligt volgens de noordwest-zuidoost as. Het projectgebied helt licht in de oostelijke richting. De gemiddelde hoogte is ca. 24 m TAW en schommelt tussen ca. 23,5 en 24,5 m TAW. De rug aanwezig ten westen is deels te wijten aan de resistentie van het Tertiair voor erosie. Op de hoogste toppen is het Lid van Pittem aanwezig en dit lid bevat zandsteenbrokken en –banken. De rug is in feite een soort Tertiaire getuigenheuvel.

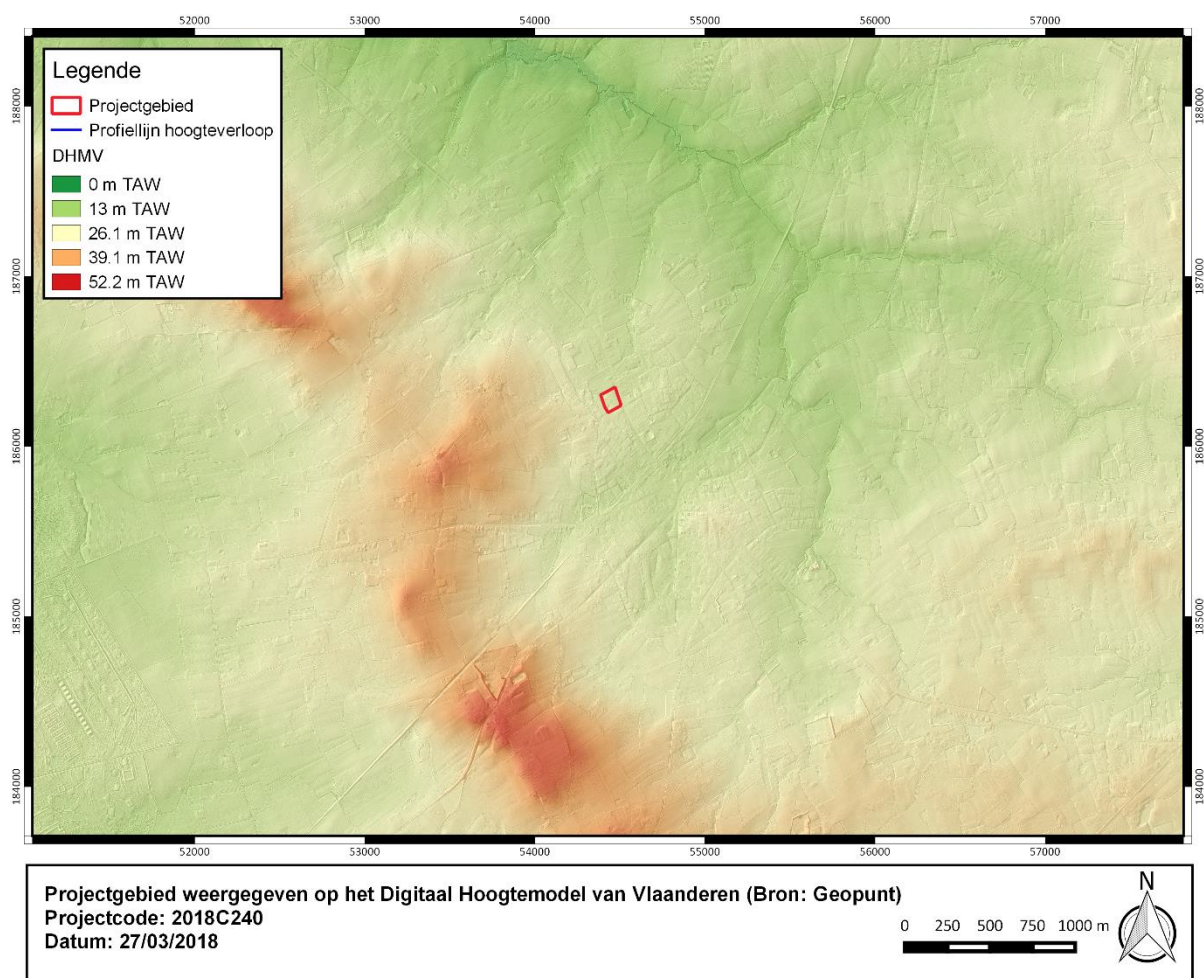
Het effect van de rug is niet op te merken in de potentiële bodemerrosie. Deze is niet gekend voor het projectgebied maar de percelen errond hebben een potentiële bodemerrosie tussen zeer laag en laag.

Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het IJzerbekken met als deelbekken de Handzamevallei. Ten noorden stroomt de Zarrenbeek.

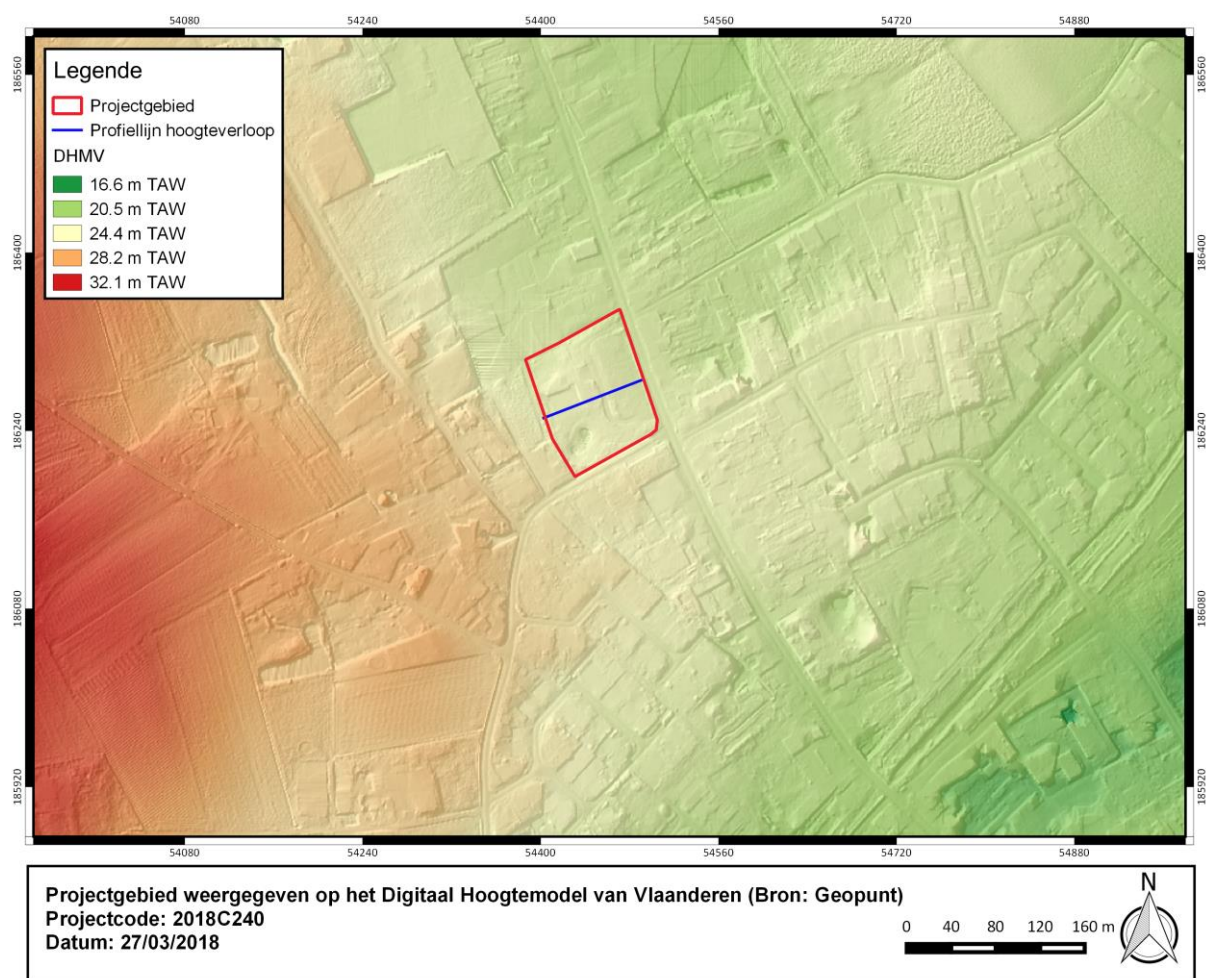

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

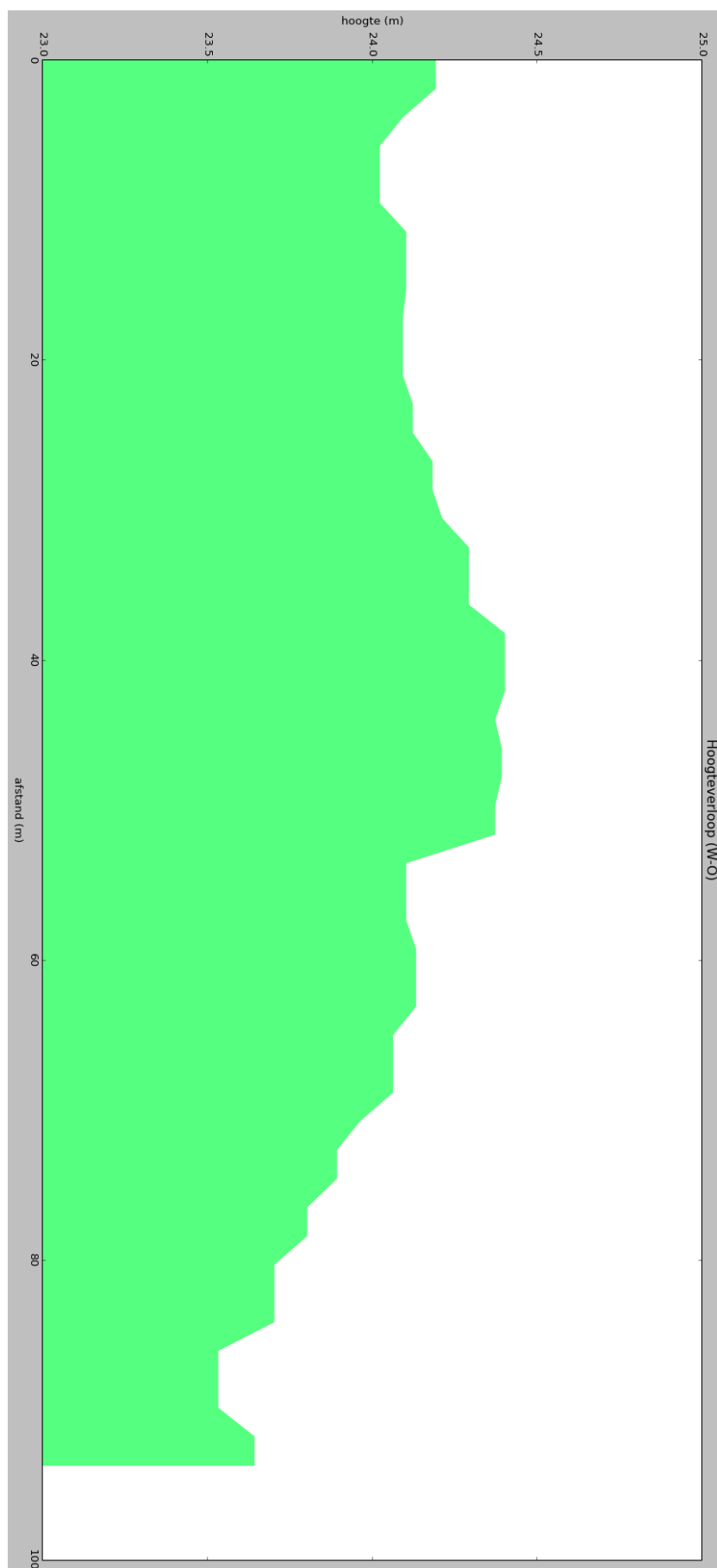

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

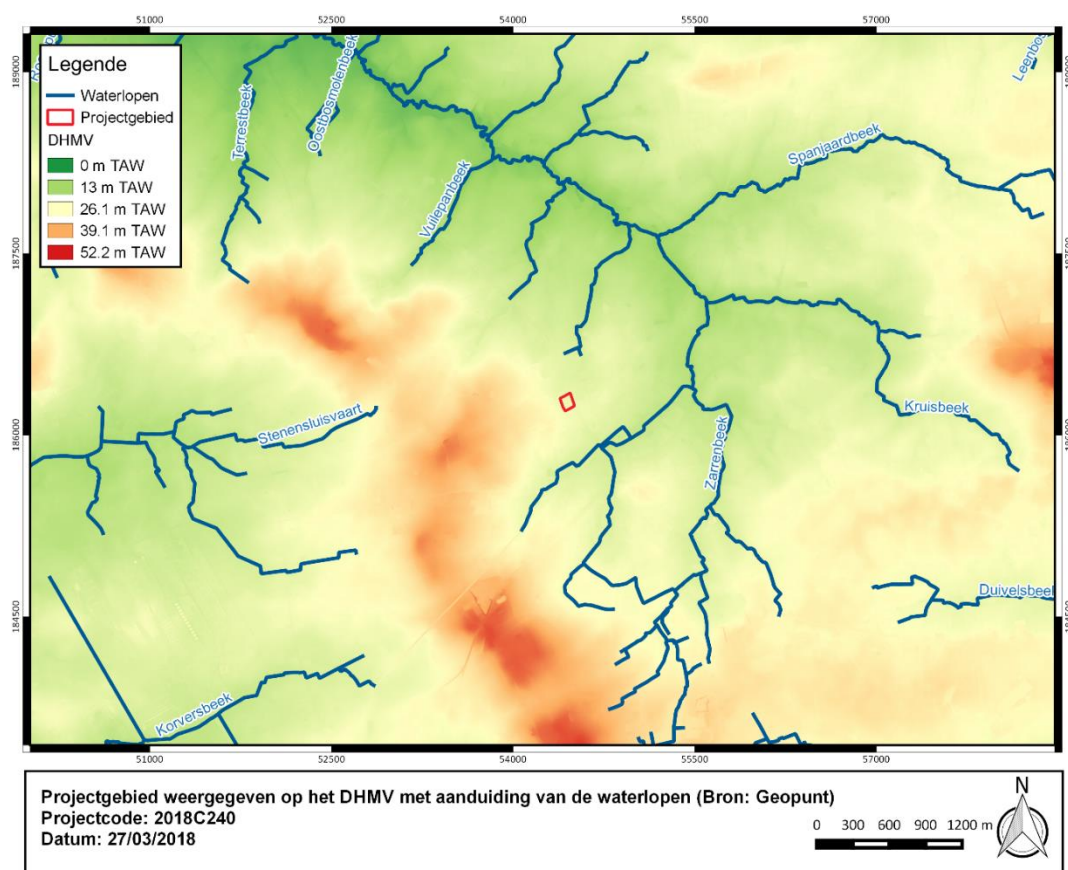

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (bron: Geopunt).

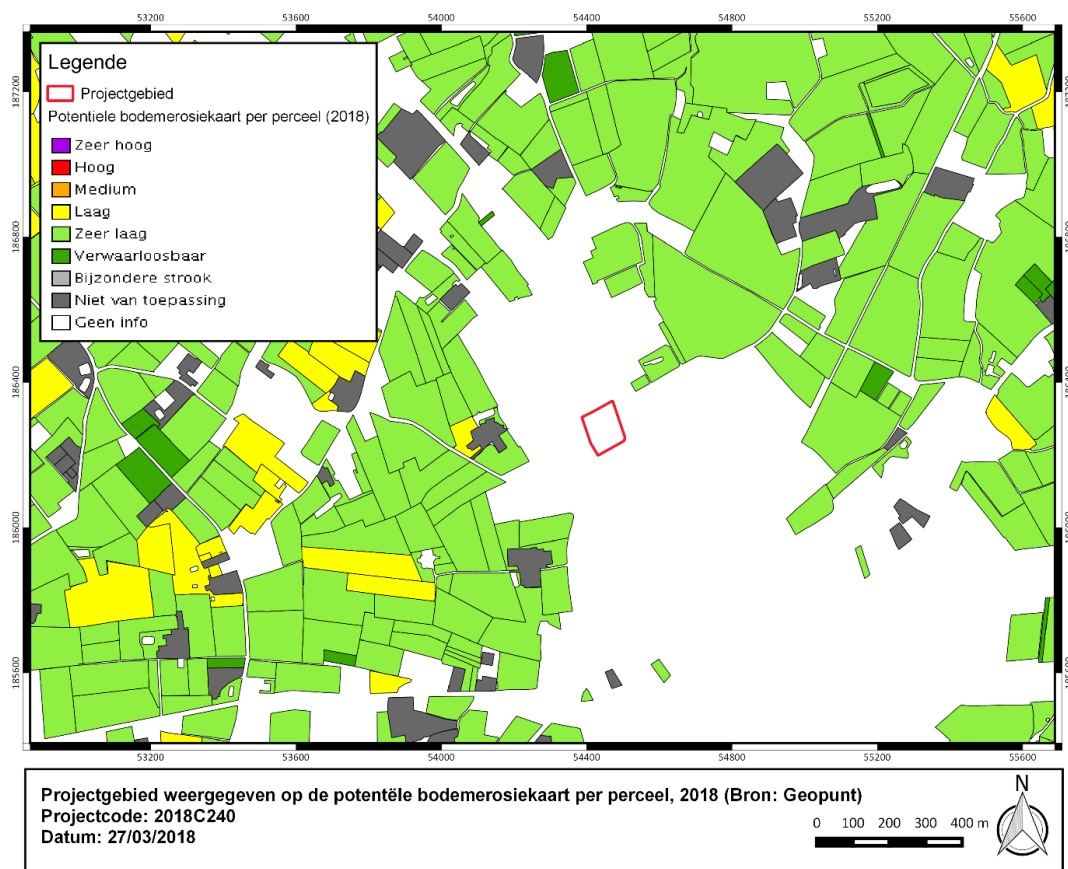

Figuur 11: Hoogteverloop van het projectgebied (van west naar oost) volgens de profiellijn weergegeven op het DHMV (bron: Geopunt).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

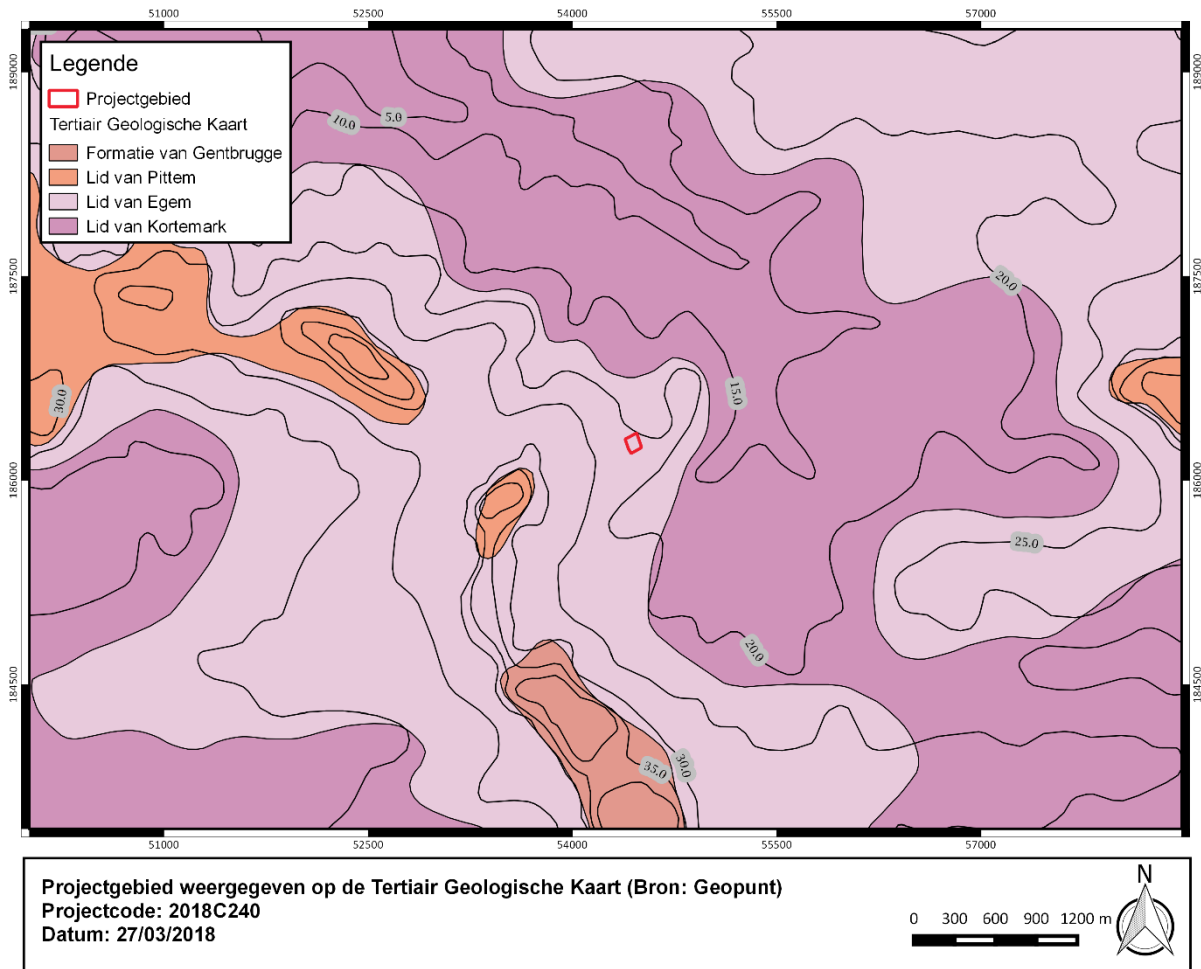

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

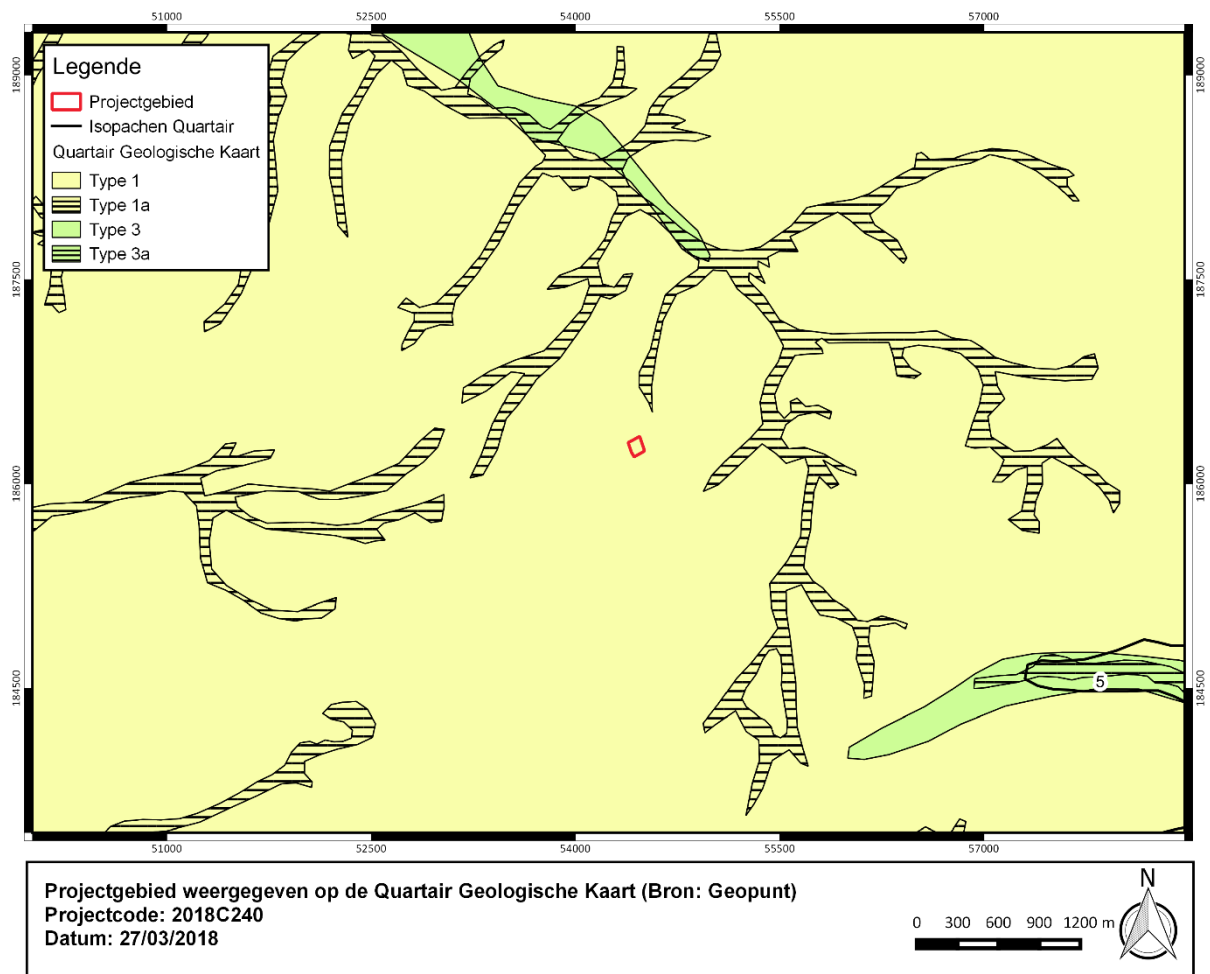
Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Egem** (Formatie van Tielt). De Formatie van Tielt bestaat uit een fijn zandig en zandig marien sediment. Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat grover wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

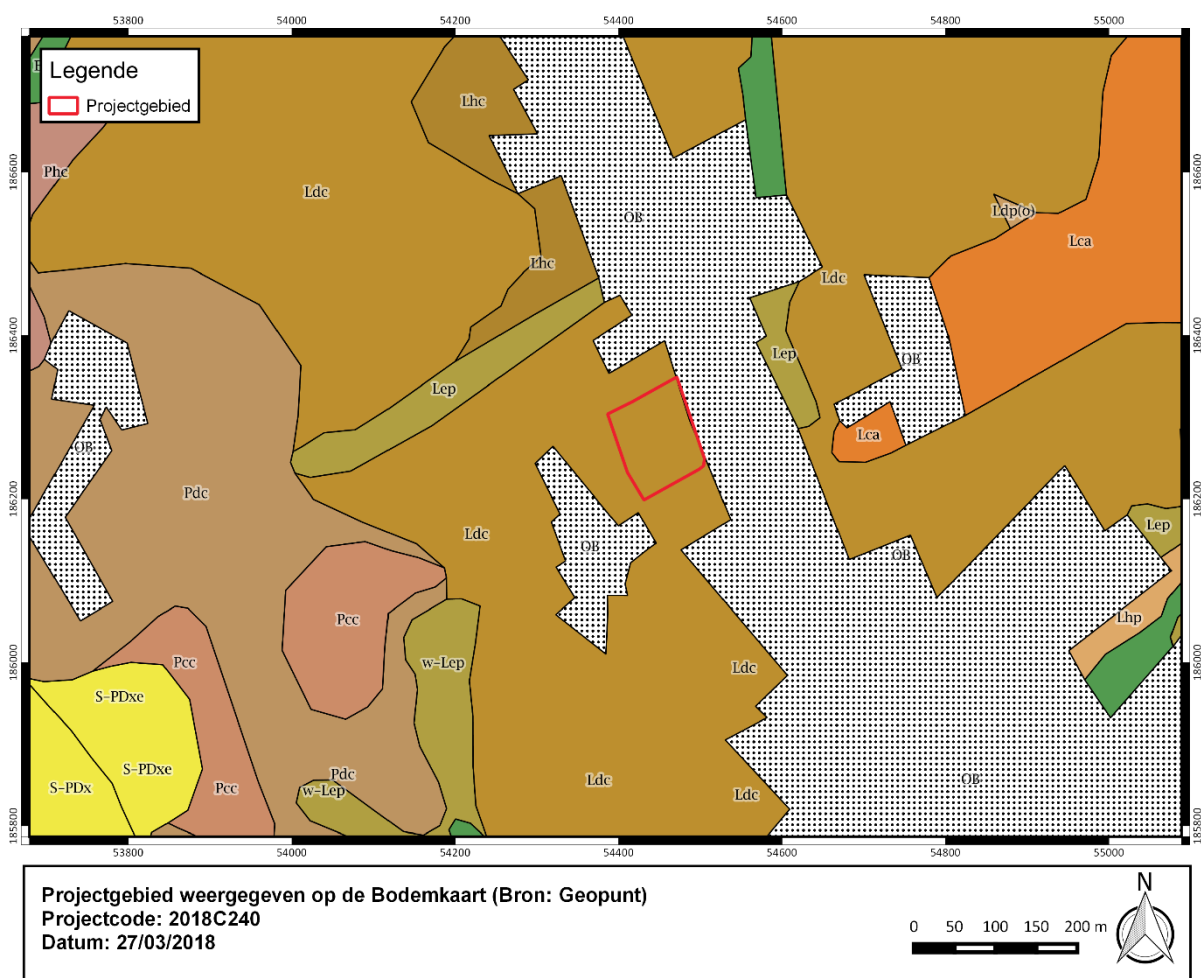

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

Het bodemtype **Ldc** is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De bouwvoor is donker grijsbruin en onder de Ap komt een bleekbruin uitgeloopte horizont voor die aan de contactzone met de textuur B zwakke roestverschijnselen vertoont. De textuur B is verbrokkeld, sterk gevlekte en door oxidoreductieverschijnselen met bruinrode en grijze vlekken doorweven. Het materiaal wordt soms zwaarder of zandiger in de diepte. Op wisselende diepte komt dikwijls het Tertiair substraat voor. Roestverschijnselen beginnen globaal in het bovenste deel van de textuur B.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De eerste vermelding van Staden is in 1115 als ‘Stathen’. De eerste kerk zou gebouwd zijn in de 12de of de 13de eeuw.

Het vooroorlogse dorp vertoont een concentrische aanleg, waarbij de voornaamste straten uitkomen op de kerk. Als doorgangsdorp in de verbindingswegen Brugge-Ieper en Roeselare-Diksmuide is Staden op de landbouw en de handel gericht. Er wordt vooral handel gedreven in boter en konijnen, vlak, suano, suikerbieten en oliekoeken. In de tweede helft van de 19de eeuw zijn er in Staden een zestal windmolens, vijf brouwerijen, twee huidenvetterijen, een blekerij en een weverij.

Gedurende W.O. I behoort Staden tot het door de Duitsers bezette gebied en wordt het doorsneden door de Flandern II-Stellung (cfr. Bunker aan de Soetestraat). De Duitse soldaten kazerneren in huizen en kasteeltjes. Het kasteel wordt in gebruik genomen als hoofdkwartier. Na de slag om Passendale (31 juli – 10 november 1917) verschuift de frontlinie naar het oosten richting Staden. Er is een quasi volledige vernietiging van het gebouwenbestand door Engelse offensieven. Slechts 50 van de 1300 gebouwen zijn herstelbaar. Vanaf 1918 is er een geleidelijke terugkeer van de vluchtelingen die in barakken of voorlopige woningen worden ondergebracht. Vanaf 1922 worde de dorpskern met staatssteun opnieuw opgebouwd.

In 1943 wordt de kerk grotendeels vernietigd bij een bombardement van de dorpskom. Na WO II is er een omschakeling van de landbouw naar de groenteteelt o.m. serreculturen, met daaraan gekoppeld de opkomst van talrijke diepvriesbedrijven.³

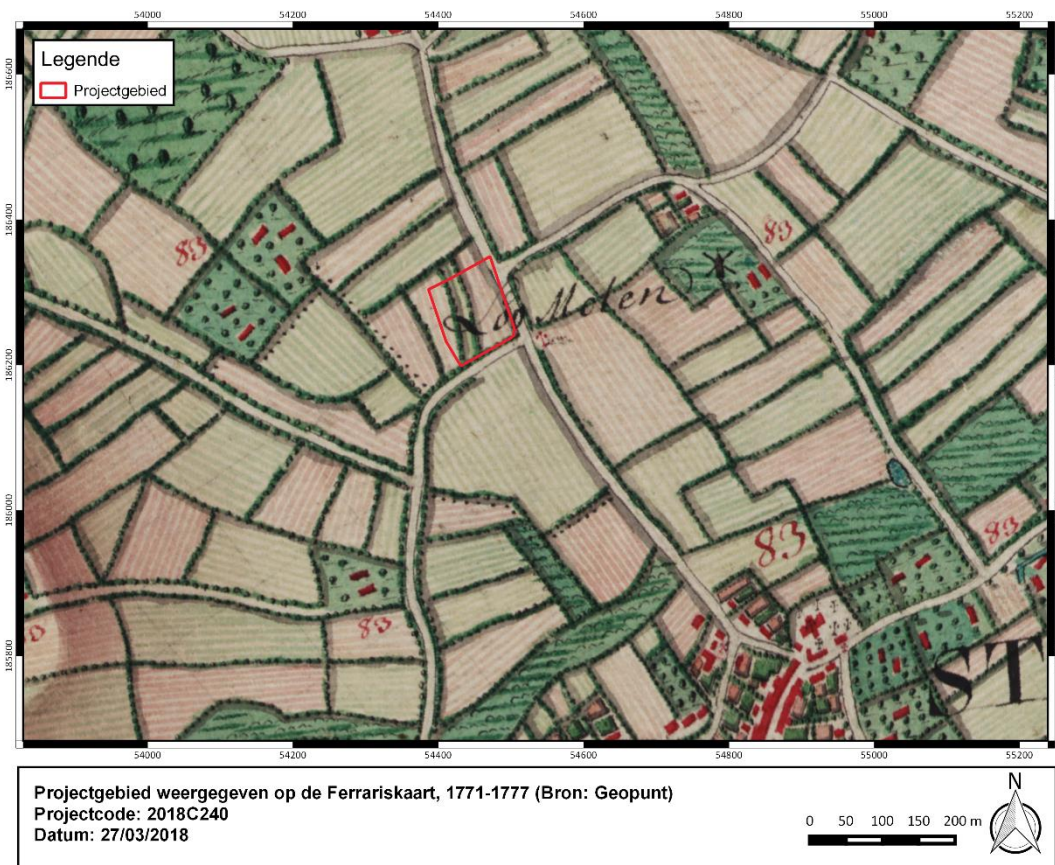
³ Inventaris Onroerend Erfgoed

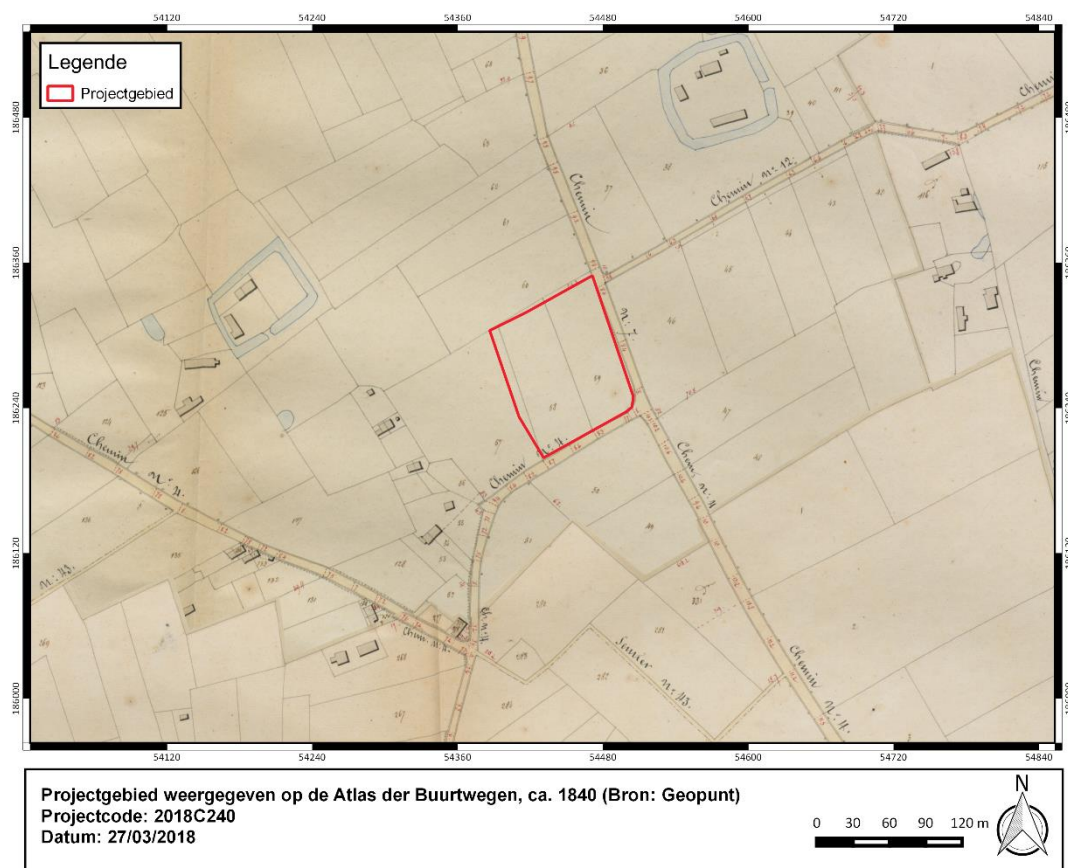
1.4.2.2 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart geeft geen bebouwing weer binnen de contour van het onderzoeksterrein. Het plangebied situeert zich ca. 650 meter ten noorden van de dorpskern van Staden en is integraal in gebruik als akkerland. Het verloop van de huidige Hogeschuurstraat-Cardijnlaan en Diksmuidestraat is reeds duidelijk waarneembaar. Ten oosten van de onderzoekzone tekent zich de Loo Molen af, die reeds vermeld wordt in 1460.

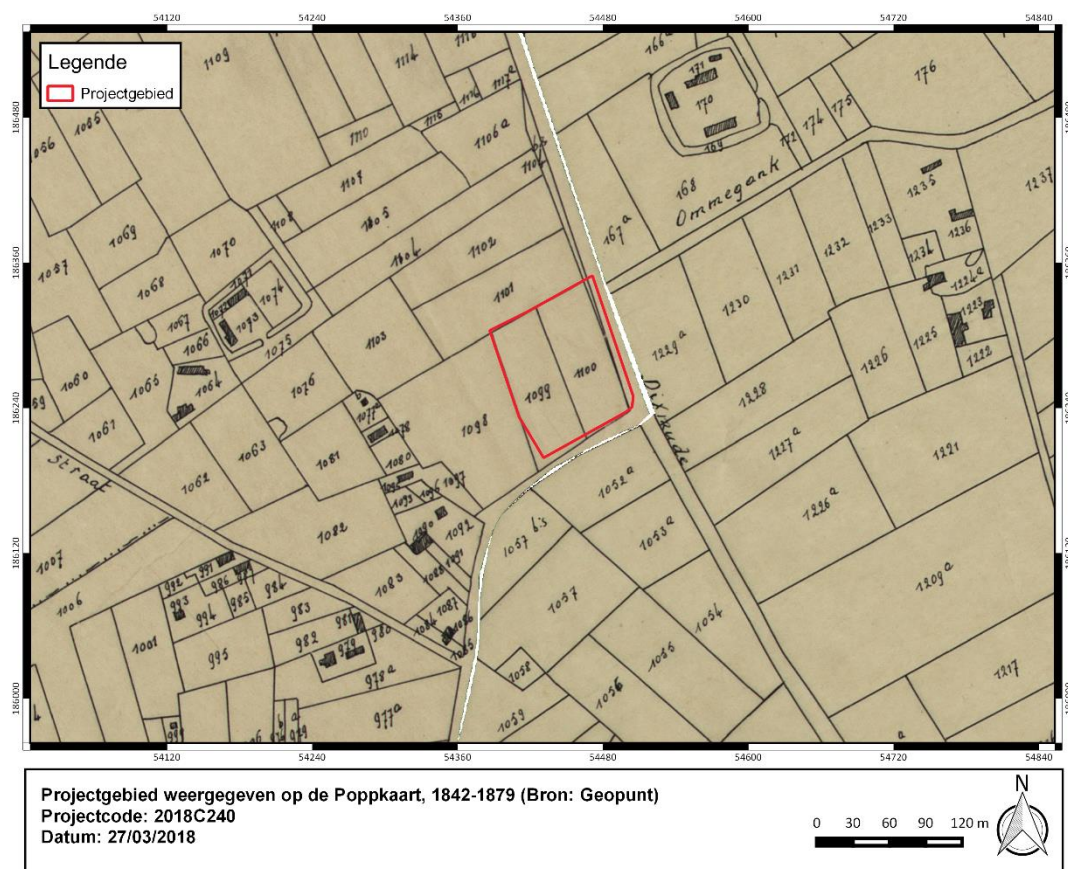
De 19^e-eeuwse cartografische bronnen tonen een toename in de bebouwing in de nabije omgeving van het plangebied. Het onderzoeksterrein zelf is niet bebouwd.

Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

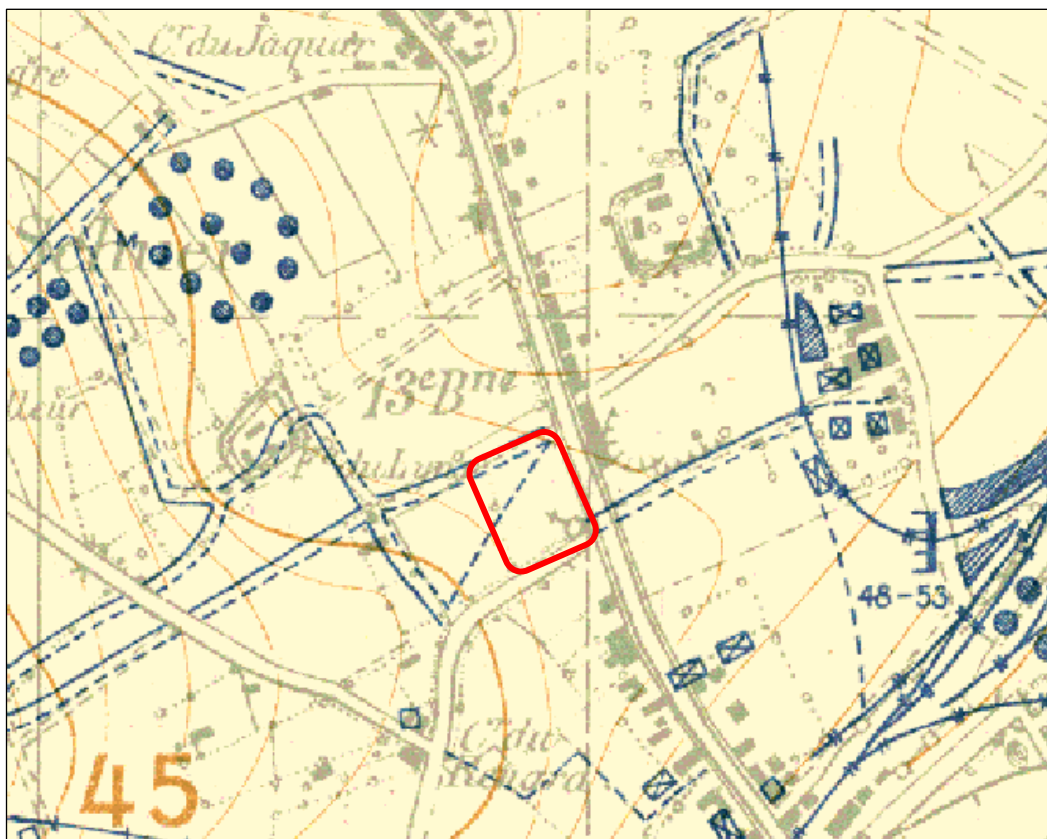
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

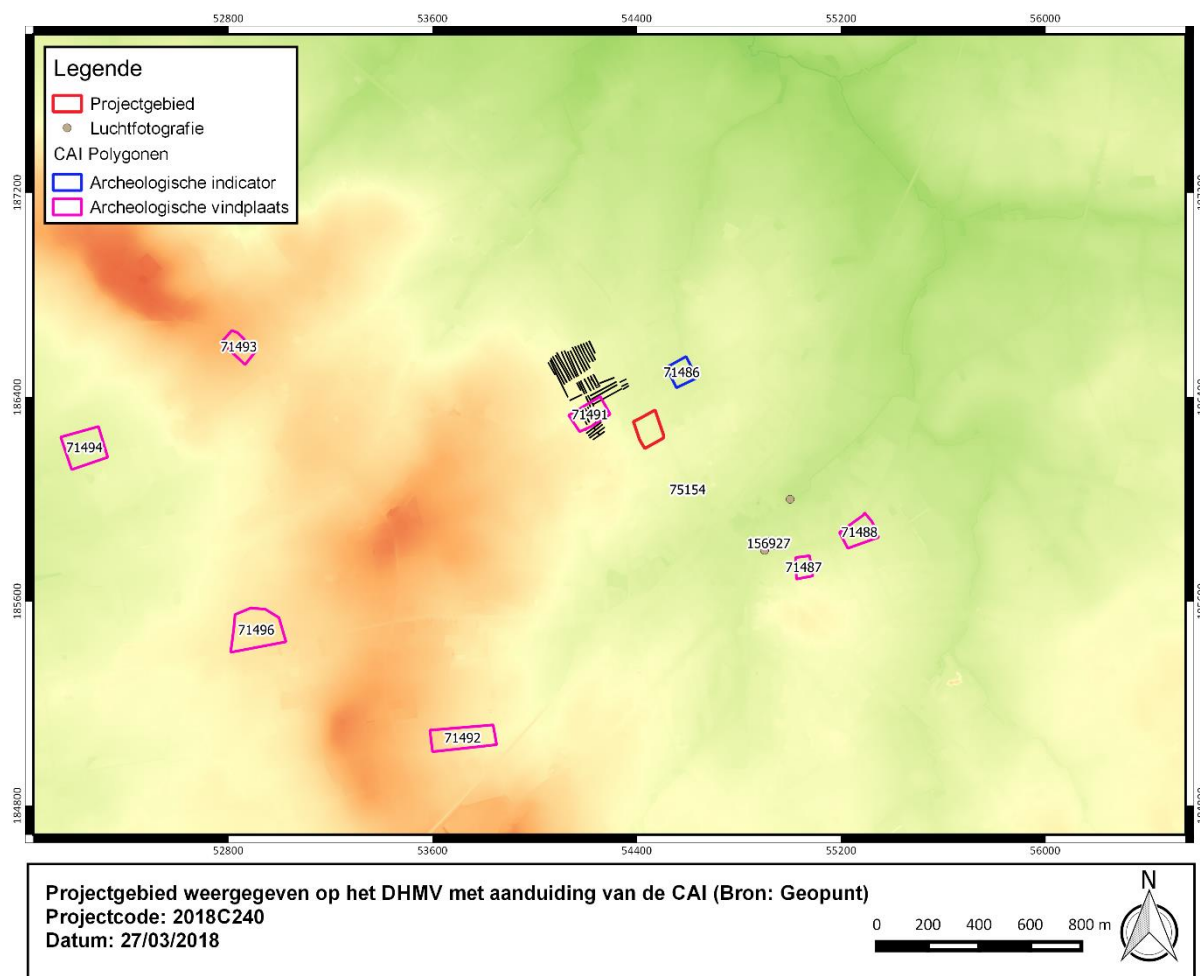

De loopgravenkaart beeldt een duckboard track uit ter hoogte van het plangebied. In het zuidoostelijk deel van de onderzoekzone wordt melding gemaakt van een kapel.

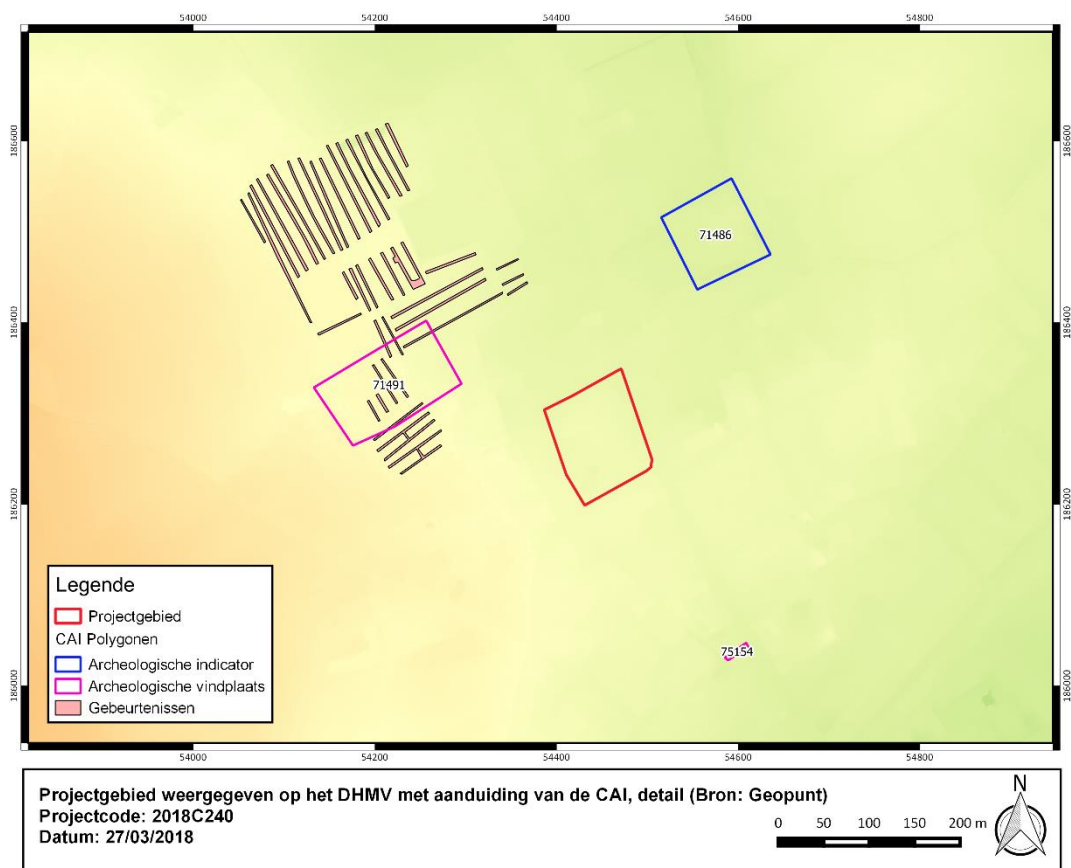
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de loopgravenkaart (bron: Memory Maps - 10-Armee-Belge-09-Zarren-0918).

1.4.2.3 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI, detail (Bron: Geopunt).

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Ten noorden van het plangebied werd in 2010 en 2011 archeologisch onderzoek verricht aan de Nijverheidsstraat (CAI 1500893 & CAI 159345). Hierbij werden sporen van landinrichting en bewoning aangesneden en onderzocht uit de Romeinse periode en de middeleeuwen.

Verdere gekende waarden betreffen in hoofdzaak cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog ligt Staden in het Duitse hinterland. Loopgravenkaarten tonen geen relevante structuren ter hoogte van het plangebied.

I. Archeologische vindplaatsen

150893	Mechanische propsectie (2010); NK: 15 meter Vroeg-Romeinse tijd: 2 parallelle greppels die waarschijnlijk behoren tot een Romeinse landelijke weg en een gracht Bron: Deconynck J., Van Heymbeeck E. & Beke F., 2010. Archeologisch proefsleuvenonderzoek Bedrijventerrein Ter Eike in de Nijverheidstraat en Diksmuidestraat te Staden, onuitgegeven rapport.
159345	Opgaving (2011); NK: 15 meter Romeinse tijd: greppel die kan geïnterpreteerd worden als afwateringsgreppel van een Romeinse weg (diverticulum)

	Late middeleeuwen: 2 grachtensystemen. Grachtensysteem 2 kan wellicht in verband gebracht worden met de site met walgracht die hier net ten zuiden van ligt. Onbepaald: grachten; kunnen bij gebrek aan vondstenmateriaal niet nader gedateerd worden. - paalkuilen en kuilen die bij gebrek aan vondstenmateriaal niet kunnen gedateerd worden. Bron: Labiau G. e.a. 2011, Archeologisch onderzoek Staden, Nijverheidsstraat ('bedrijventerrein Ter Eike'), BAAC Vlaanderen Rapport 11
163345	Mechanische propsectie (2012); NK: 15 meter 20^e eeuw: 22 sporen: grachten, greppels, kuilen.

II. Archeologische indicatoren

71486	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71487	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71488	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71491	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71492	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71493	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71494	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
71496	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
156927	Indicator cartografie; NK: 15 meter

	18 ^e eeuw: kerk
--	----------------------------

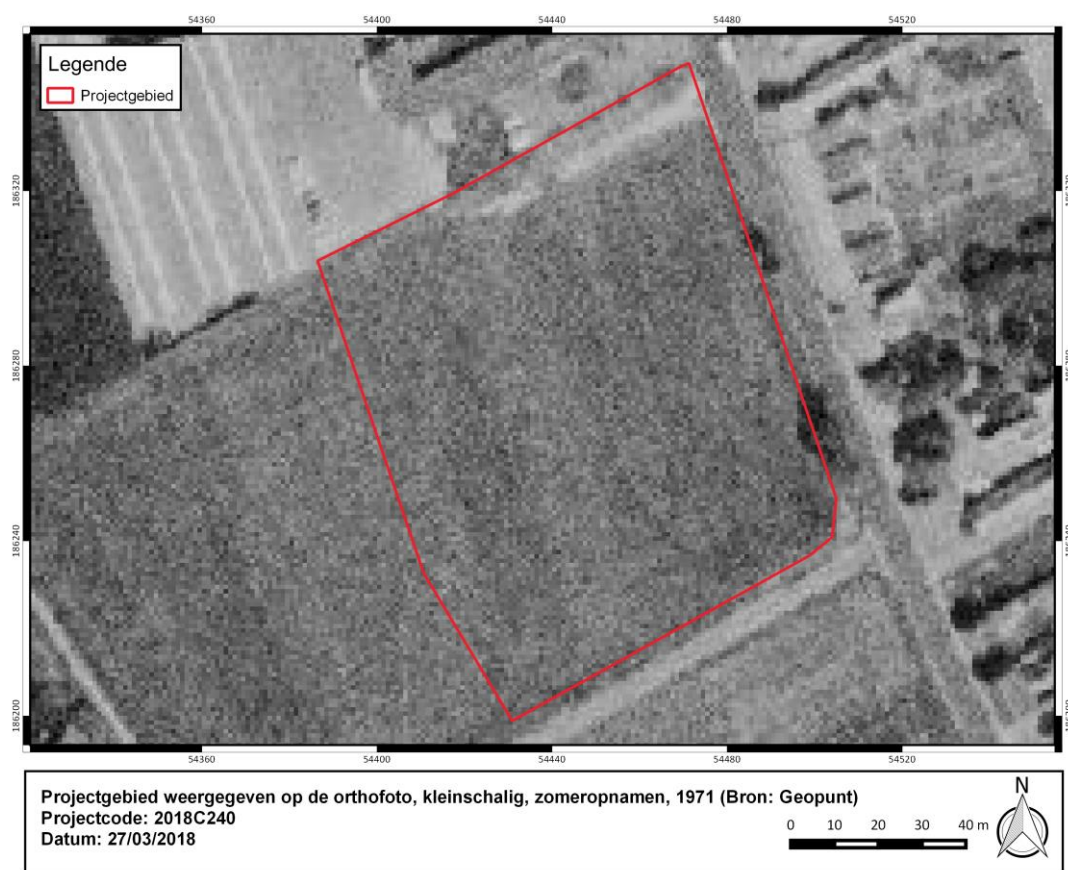
Toevalsvondst

75154	Toevalsvondst; NK: 15 meter Steentijd: Gepolijste bijl in vuursteen, bruینگrijze vlaksilex
-------	---

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie heeft een duidelijke evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de orthofoto van 1971 is de onderzoekzone integraal in gebruik als akkerland. Vanaf de orthofoto van 1979-1990 zijn duidelijk de contouren van het huidige villacomplex zichtbaar. De orthofoto van 2008-2011 wijst op sporen van tuinaanleg.

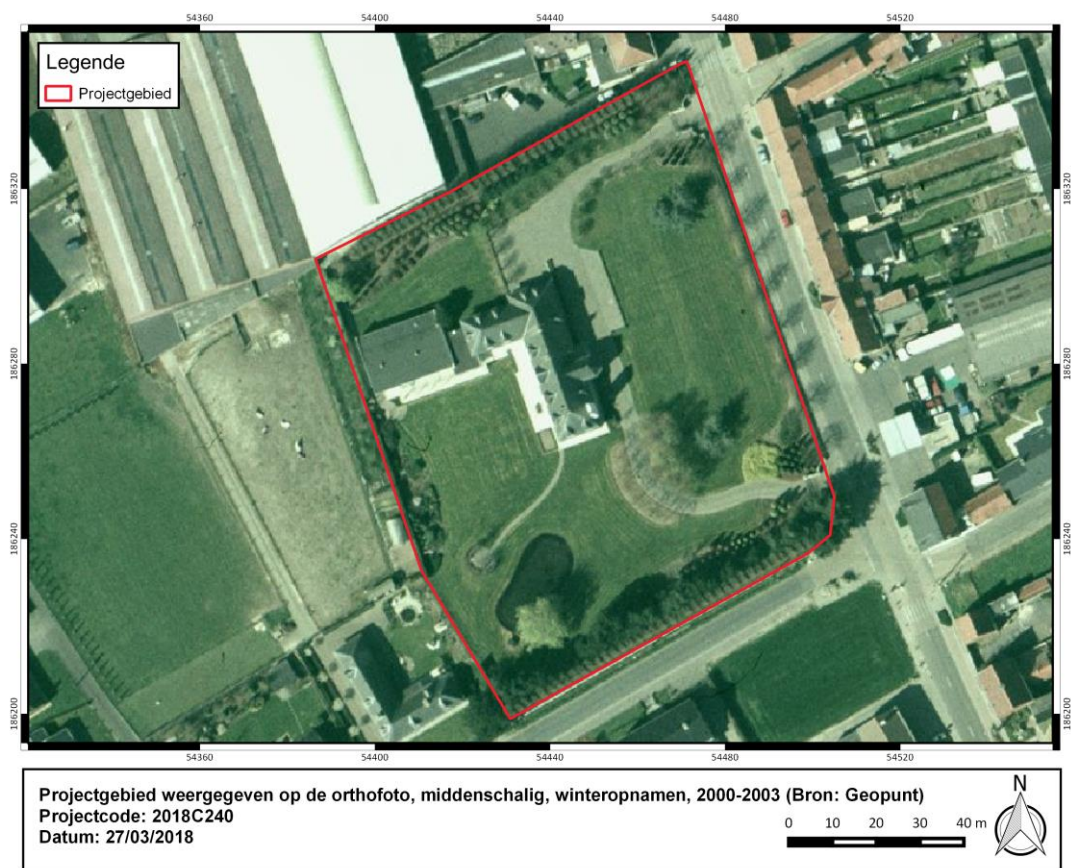
Op heden is ca. 1050 m² van het plangebied bebouwd. De bebouwing betreft een ruime villa. Vanuit de Diksmuidestraat lopen twee met kasseien verharde inrijlanen tot het villacomplex. Het overige deel van het plangebied is in gebruik als grasland met verspreide vegetatie in de vorm van boomgroei. Binnen de contour van het plangebied situeert zich teven een vijver met een oppervlakte van ca. 340 m².

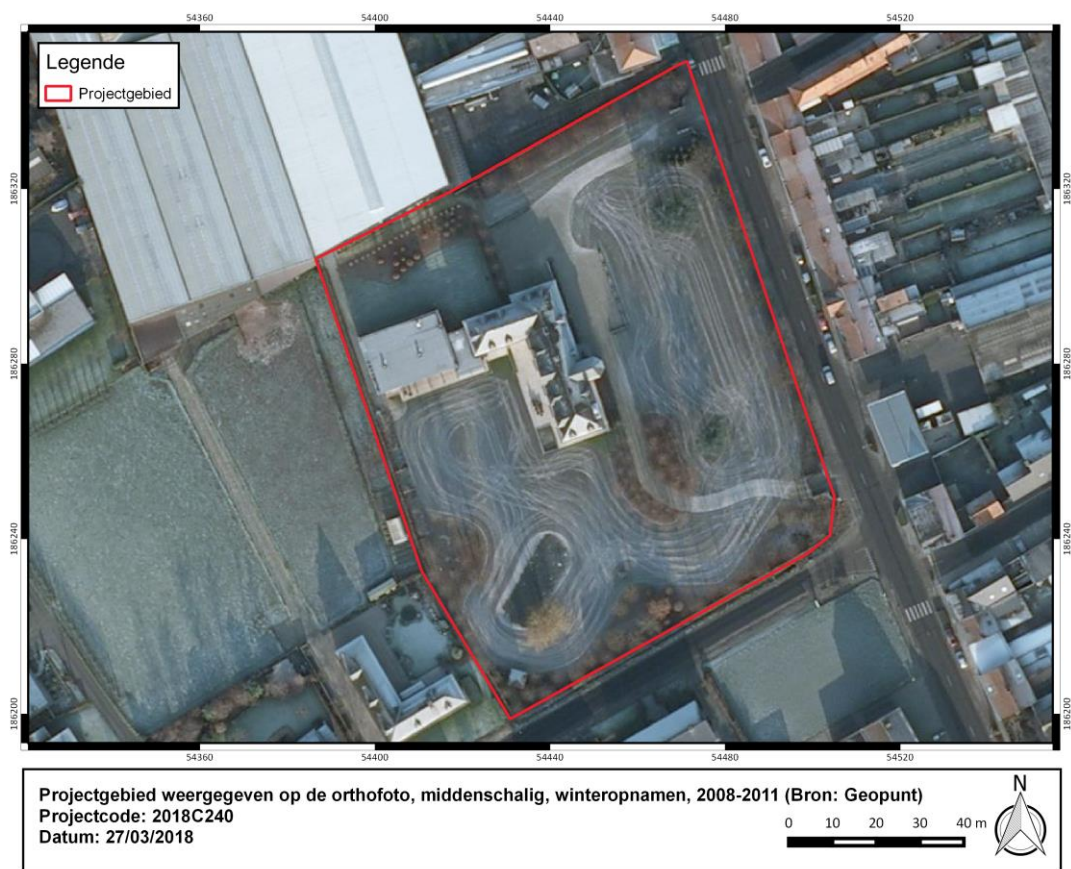
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

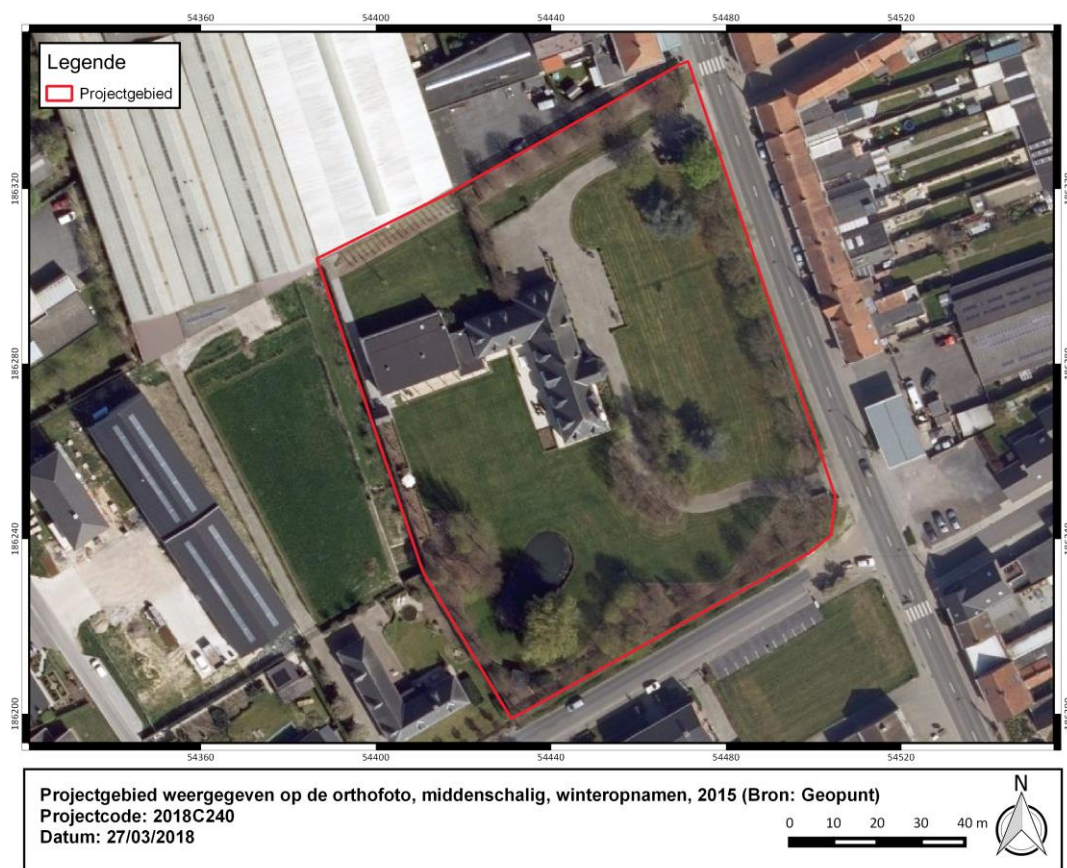
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2015 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

Figuur 29: Projectgebied vanuit de hoek Diksmuidestraat - Hogeschuurstraat (bron: Google Streetview).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuw residentieel complex aan de Diksmuidestraat te Staden. Het terrein is heden in gebruik als tuin met villa en is ca. 10 716 m² groot. De aanwezige bebouwing en verharding wordt integraal gesloopt.

Landschappelijk gezien is Staden gelegen in de zandleemstreek. Het terrein is gelegen aan de oostelijke voet van de Stadenberg. Mogelijk heeft zich ter hoogte van het terrein afgespoeld materiaal geaccumuleerd. Het alluvium van de dichtstbijzijnde waterloop is op ca. 350 m afstand gelegen, het terrein is aldus niet gelegen binnen een gradiëntsituatie, bijgevolg is er geen verhoogde trefkans inzake menselijke aanwezigheid tijdens het mesolithicum. De Quartairgeologische kaart geeft ter hoogte van het plangebied een profielopbouw weer bestaand uit eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen bovenop de Tertiaire sokkel. Het sediment bestaat uit matig natte zandleem. De bodemkaart maakt geen melding van de aanwezigheid van colluvium.

Historisch en cartografisch bronmateriaal wijst op een ruraal karakter van het plangebied en de omgeving. Op de Ferrariskaart is het terrein afgebeeld als akker, het huidige stratenpatroon is reeds herkenbaar. Ook op jonger kaartmateriaal is geen bebouwing afgebeeld ter hoogte van het plangebied. De orthofotosequentie geeft duidelijk aan dat het terrein tot in de jaren '70 in gebruik is als akker en pas later als tuinzone met villa wordt ingericht.

Op het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Ten noorden van het plangebied werd in 2010 en 2011 archeologisch onderzoek verricht aan de Nijverheidsstraat (CAI 1500893 & CAI 159345). Hierbij werden sporen van landinrichting en bewoning aangesneden en onderzocht uit de Romeinse periode en de middeleeuwen. Verdere gekende waarden betreffen in hoofdzaak cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves met walgracht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog ligt Staden in het Duitse hinterland. Loopgravenkaarten geven een *duckboard track* weer ter hoogte van de onderzoekszone.

Concreet is er een reële trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit klassieke sporenarcheologie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek. Vanwege de mogelijke aanwezigheid van colluvium is het aangewezen het onderzoek gedurende de doorlooptijd van het terreinwerk te laten begeleiden door een aardkundige.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

3 Bijlagen

Projectcode	2018C240
Onderwerp	Staden Diksmuidestraat
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/02/2018

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	5
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Contour parking
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	6
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Geplande werken
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	7
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Inplantingsplan gelijkvloers
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	8
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	9
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	DHMV
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	DHMV
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	11
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	12
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	13
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosiekaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	14
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	15
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartaire Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	16
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	19
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	20
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Loopgravenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1918

Plannummer	21
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	22
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI detail
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27/03/2018

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	24
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	25
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	26
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	27
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015

Plannummer	28
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	29
Type plan	Foto
Onderwerp plan	Projectgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2015

